

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תקמה

ערב שבת-קודש
פרשת בשלח / שירה
י"א בשבט ה'תשס"ה

יוצא-לאור על-ידי
מכון ליובאוויטש שעל-יד
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו — המרכז

לוח השבוע

בצאת השבת, ויתנו בפועל בבוקר לעני או לגבאי צדקה. (ב) הוספה בחינוך הילדים, לעוררם אודות קיום המנהג דאכילת פירות ביום זה, ולהסבירם משמעותו³⁰.
בהתוועדות ט"ו בשבט תשל"א הכריז הרבי: "עכשיו הזמן שצריכים "לכבוש" העולם, על-ידי יגיעה והוספה ביתר שאת וביתר עוז בלימוד התורה"³¹.

30 שם עמי 222 ובהערות. וראה פירוט בכיו"ב בהתוועדויות תשמי"ח ח"ד עמי 2120, תשמ"ח ח"ד עמי 376, תנשי"א ח"יא עמי 24 ועוד.
31 אפילו לבעלי עסק, וכשי"כ ליושבי אוהל. וביאר

לזכות

האחים התמימים הדגולים לבית
דייטש

הרה"ח ר' זלמן, ר' יוסף, ר' אברהם-משה
וגיסם ר' גבריאל גופין שיחיו

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

י"א בשבט ה'תשס"ה – י"ח בשבט ה'תשס"ה

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	י"א בשבט	ה'ל נירות. פרק ו-ח.	ה'ל כלי המקדש והעובדים. בו. פרק ו.	מל"ת רה. רו. רח. רז.
ש"ק	י"ב בשבט	פרק ט-י. ה'ל ערכין וחרמין..	פרק ז.	מ"ע צג. קיד.
א'	י"ג בשבט	פרק ב-ד.	פרק ח.	מ"ע קטו. קטז. קיז.
ב'	י"ד בשבט	פרק ה-ז.	פרק ט.	מ"ע קמה. מל"ת קי.
ג'	ט"ו בשבט	פרק ח. תהי ידך וגוי. ספר זרעים והוא ספר שביעי.. ה'ל כלאים..	פרק י.	מל"ת קיא. רטו.
ד'	ט"ז בשבט	פרק ו-ה.	ה'ל ביאת המקדש.. בפרקים אלו. פרק א.	מל"ת רטו.
ה'	י"ז בשבט	פרק ו-ח.	פרק ב.	מל"ת ריז. ריח.
ו'	י"ח בשבט	פרק ט-י. ה'ל מתנות עניים..	פרק ג.	מל"ת מב. מ"ע קכ. מל"ת רי.

זמני השבוע *

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זמן זריחת החמה	סוף זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	ד' 120 לפני הזריחה	ד' 72 לפני הזריחה							
ו', י"א בשבט	4.37	5.24	5.47	6.46	9.14	11.52	12.22	5.04.3	5.30
ש"ק, י"ב בשבט	4.37	5.24	5.46	6.46	9.14	11.52	12.22	5.05.2	5.31
א', י"ג בשבט	4.36	5.24	5.46	6.45	9.14	11.53	12.23	5.06.1	5.32
ב', י"ד בשבט	4.36	5.24	5.46	6.45	9.14	11.53	12.23	5.07.0	5.33
ג', ט"ו בשבט	4.36	5.23	5.45	6.44	9.14	11.53	12.23	5.08.0	5.33
ד', ט"ז בשבט	4.36	5.23	5.45	6.44	9.14	11.53	12.23	5.08.9	5.34
ה', י"ז בשבט	4.35	5.23	5.44	6.43	9.14	11.54	12.24	5.09.8	5.35
ו', י"ח בשבט	4.35	5.22	5.44	6.43	9.13	11.54	12.24	5.10.8	5.36

* הזמנים מתייחסים לאזור השפלה. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש
בשלח	4.28	5.43	4.42	5.44	4.32	5.42	4.46	5.46
יתרו	4.34	5.49	4.48	5.50	4.38	5.49	4.52	5.52

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוך • עורך: שניאור-זלמן רודמן • הגהה: יוסף-יצחק איידלמן

מרו"ל: מכון ליובאוויטש שע"י צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר חב"ד 72915, טל': 03-9607588, פקס': 03-9606169

ISSN 0793-7474 אינטרנט: http://chabad.org.il דואר-אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

לוח השבוע

כינוסים:

התאחדות כל האיברים היא על-ידי ה"ראש", וכיוון שכל ארבעת הראשי שנים קשורים זה לזה, יש עניין מיוחד לכנס את בני-ישראל בראש-השנה לאילן, שיהיו כבראש-השנה הכללי "לאחדים כאחד", ובפרט כינוסים של ילדי-ישראל שלפני בר-מצווה ובת-מצווה "צבאות השם", כיוון שבהם מודגש במיוחד עניין הצמיחה והגידול, גם (ובעיקר) ברוחניות, שאז הוא עיקר החינוך "הנוך לנער"²⁸.

יש לבחור את הזמן המתאים כדי שיהיה 'ברוב עם' הכי אפשרי, בכל מקום ומקום לפי עניינו: לאחר מנחה דערב ט"ו בשבט, בט"ו בשבט עצמו, בימים שלאחר, עד ליום השבת-קודש [פרשת יתרו], השבת דמתן-תורה (ומה טוב בכל אחד מהזמנים הנ"ל, במקומות שונים וכו')²⁹.

וכדאי ונכון להתחיל בעניין של מעשה בפועל תיכף ומיד, באופן המותר ושיך ביום השבת: (א) הוספה בעניין הצדקה – אהבת-ישראל ואחדות-ישראל – ע"י החלטה על סכום מסויים, לא רק החלטה כללית (נוסף על האפשרות לקיים מצות צדקה ע"י אכילה ושתייה [לחיים]), וכן ע"י צדקה רוחנית [עצה טובה, לימוד תורה], שיפרישו לעצמם מיד

הלשון הרגיל 'ראש-השנה לאילנות' בלשון רבים, ביאורו: כיוון שהתחלת העבודה היא מ'הריני מקבל עלי מצוות עשה של ואהבת לרעך כמוך', היינו להשפיע על אחרים, להצמיח אילנות, ורק אחר-כך מתחיל עבודת עצמו בתפילה"²⁰.

אכילת פירות:

בט"ו בשבט "נוהגים להרבות במיני פירות של אילנות"²¹, ואף שאז רק זמן החנטה, דהיינו התחלת הצמיחה, נוהגים לאכול פירות מוכנים ופירות הכי משובחים, ואכילה כשיעור ברכה אחרונה דווקא, כי גם הסיום והתכלית כלולים כבר ב'ראש', ורואים אותם כבר אז בגלוי"²². ובפרט מיני פירות שנשתבחה בהן ארץ-ישראל – "גפן ותאנה ורימון... זית שמן ודבש"²³ – "דבש תמרים"²⁴, ונוהגים לאכול גם חרובים, שיש להם שייכות מיוחדת לניסים, כסיפור הגמרא על רבי חנינא בן דוסא ש"די לו בקב חרובין מערב שבת לערב שבת", ובהמשך לזה מסופר על כמה וכמה ניסים שאירעו לו, בהיותו 'מלומד בניסים'²⁵.

יש נוהגים לומר ליקוטים מתנ"ך וזוהר כו'²⁶ – ועל זה כתב כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו: "לא ראיתי במדינותינו נוהגים כן"²⁷.

הקטע לקוח מיתורת מנחם – התועדויות: תש"מ ח"ב עמ' 948.

(19) אף שלשון המשנה בריש ר"ה הוא 'ראש-השנה לאילן'.

וראה לקוטי לוי-יצחק אגיק עמ' תיג.

(20) ספר-השיחות תשי"ג ח"א עמ' 283.

(21) מגי"א או"ח קלא ס"ק טז. השלמה לשו"י אדמו"ר שם

ס"ח. וראה שיחת ליל ט"ו בשבט תשל"ט סלי"ח. ש"פ בשלח

תשי"ג ס"ו. בכלל אין הדגשה לקיים את המנהג דאכילת

פירות דווקא **ברבים**. על-פי רוב [כשחל ט"ו בשבט בחול]

אוכלים את הפירות כל אחד בפני עצמו, בבית, ביחד עם

בני ביתו בתוך הסעודה וכיוצא-בה (ספר-השיחות תשמ"ט

ח"א עמ' 209).

(22) 'התועדויות' תש"מ ח"ב עמ' 914.

(23) עקב ח.ח. ביכפר חב"ד גיליון 1031 עמ' 35 נדפסה

הערה בגוף כתיב של הרב, שבה נאמר "... ט"ו בשבט

קשור באכילת פירות – פירות הנאכלים, ובפרט דאה"ק

וכו"י. והוכיחו מזה, שיש עדיפות לפירות הארץ, כמ"ש הבי"ח (סי' רח) "קדושת הארץ, הנשפעת בה מקדושת

הארץ העליונה, היא נשפעת גם בפירותיה... באכילת

פירותיה אנו ניזונים מקדושת השכינה..." (ועד"ז בסי' מור

וקציעה שם, בסי' בת עין פי בהר, ובשו"ת תורה לשמה סי'

תיח, וזה היה טעמם של חז"ל שנהגו כן, כמבואר בברכות

מד, א) – (כפר חב"ד 1079 עמ' 27).

(24) רמב"ם הלכות ברכות פי"ח הי"ג [וראה אנציקלופדיה-

תלמודית ערך 'דבש בתחילתו, וש"י].

(25) תענית כד, ע"ב. ספר-השיחות תנש"א ח"א עמ' 300.

(26) נדפסו לראשונה בספר 'פרי עץ הדד', ויניציאה, תפ"ח.

וכמה פעמים לאחר זה, ובמיוחד בדורנו.

(27) לקוטי-שיחות כרך לא עמ' 235.

(28) 'התועדויות' תש"מ ח"ב עמ' 892.

(29) ספר-השיחות תשמ"ח ח"א עמ' 241.

יום שלישי

ט"ו בשבט

חמישה-עשר בשבט:

- * סוף זמן קידוש לבנה לכתחילה: כל הלילה, אור ליום שלישי.
- * אין אומרים תחנון.¹⁵

ראש-השנה לאילן נוגע לדינא בארץ-ישראל – "לעניין מעשר, שאין מעשרין פירות האילן שחנטו קודם שבט על שחנטו לאחר שבט"¹⁶, אבל לא מצינו בש"ס שייקרא ט"ו בשבט בשם 'יום-טוב'. המקור היחיד לכך הוא – כמבואר בראשונים¹⁷, ש"כיוון דקתני בהדי הדדי, כל ארבעה ראשי-שנים ביחד, בהא דמיא אהרדי"¹⁸.

התינוקות ולכל ההורים לילדים¹² קטנים, לקבץ את הילדים כשבת שירה בחצר בית-הכנסת ולספר לילדים את סיפור קריעת ים-סוף, כיצד שרו הציפורים וציפצפו בשעה שמשוה וכל בני-ישראל, אנשים ונשים, שרו את שירת 'אז ישיר', והילדים הקטנים קטפו פירות מעצי הים¹³ והאכילו את הציפורים ששרו ורקדו.

המהר"ל היה מצווה לתת לילדים 'קאשע' [דייסה] שיתנוה לפני התרגולים והציפורים¹⁴, לזכר פירות הים שבהם האכילו הילדים הקטנים את הציפורים. לאחר מכן היה המהר"ל מברך את כל הילדים ואת ההורים, שיוכו לחנך את הילדים ולגדלם לתורה, לחופה ולמעשים טובים" ע"כ.

ה"א. וזאת כיוון שהאילנות מפסיקים לניקן מהמים דאשתקד, ומתחילה אצלם יניקה חדשה בפועל, ארבעה חדשים לאחר שנידונין על המים. ירושלמי ראש-השנה פ"א ה"ב.

ראה הדעות ביחס לשיעור חנטה, הבאת שליש ועונת המעשרות בסי' המועדים בהלכה ע"מ קפב, אנציקלופדיה לתלמודית ערך 'הבאת שליש' בתחילתו, ובמפורט בהערות לסי' שבת הארץ (מהדורת תשנ"ג) ח"א עמ' 392.

שנת תשס"ה היא שנת **מעשר-שני** [מומלץ להירשם כימוני באחת מקרנות המעשרות על-מנת לחללו כראוי]. פירות האילן שחנטו אחרי ט"ו בשבט זה שייכים לשנה זו וחיבים במעשר זה, ואלה שחנטו לפניו שייכים לשנת תשס"ד וחיבים במעשר-עני. לפי הרמב"ם חנטה היא "הבאת שליש" ולפי תוסי חנטה כפשוטה. לא ניתן להפריש תרו"מי מפירות שנה אחת על פירות שנה אחרת. בלימון, שנותן פרי כל השנה, עלולה להיות לכל הדעות תערובת בין יבולי שנות המעשר, וגם בשסק (היבול החדש בניסן) עלול להיות שיוצא חנטים לפני ט"ו בשבט, ואז יש בעיה לפי תוספות. יש להזהר מתערובת בין יבולי שנת תשס"ד ושנת תשס"ה.

אם אירעה יעשה שאלת חכם – ראה בסי' משפטי ארץ – תרו"מי פ"ח ס"ז"ח, ובקונטרס 'הפרשת תרו"מי במערכת הציבורית' (מכון התורה והארץ, תשנ"ב) עמ' 138 (בפרי-האדמה הולכים לפי תאריך הקטיטה, ורי"ה שלהם היה ב' או בתשרי).

17) מרדכי ראש-השנה פ"א סימן תשי"א. הגהות מיימוניות ה"ל שופר פ"א סוף ס"ק א.

18) כדמוכח גם מדברי הגמרא (מועד קטן ד,א) שאם 'גמרי בהדי הדדי, ליפנין מהדדי', ראה שו"ת מהר"ם מרוטנבורג סימן ה [על תשובה זו חתום רבינו גרשום מאור הגולה, ובסי' יאגודה מובאים הדברים בשם 'גאון' – 'המועדים בהלכה' עמ' קפו. וראה שיחות קודש תשי"ב עמ' 189]. כל

זה הזמן להחליט - להוסיף עונג בכל מעשינו ועבודתנו

עיקר ה"שטורעם" בט"ו בשבט הוא – לא בדברים המוכרחים לקיום האדם כחיטה ושעורה, אלא – בפירות האילן שעניינם תענוג. **□** "ראש-השנה לאילנות" מלמדנו אפוא, כי עבודת היהודי צריכה להיעשות לא כ"מצוות אנשים מלומדה", אלא בגוים כל כוחותיו, עד לכוח התענוג. **□** משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

א. חמישה-עשר בשבט הוא "ראש השנה לאילן". ובהתאם לכך, נהגו בכל תפוצות ישראל – "מנהג ישראל תורה היא"² – לאכול בחמישה-עשר בשבט מיני פירות של אילנות³, ובמיוחד – מהדרים לאכול פירות שנשתבחה בהם ארץ-ישראל, כפי שנימנו בכתוב: "ארץ חיטה ושעורה וגפן ותאנה ורמון ארץ זית שמן ורובש" ("דבש תמרים").⁴

ישנם אמנם שבועה מינים שבהם נשתבחה ארץ-ישראל, החל מ"חיטה ושעורה" שנימנו תחילה בכתוב, ומכיוון סדר הכתוב הוא בתכלית הדיוק, מובן, שקדימה זו מורה על מעלתם, וכפי שמצינו גם בנוגע להלכה ש"כל המוקדם בפסוק קודם לברכה"⁵ – אבל אף-על-פי-כן, עיקר ה"שטורעם" דחמישה-עשר בשבט הוא (לא בנוגע למיני מזונות שנעשו מ"חיטה ושעורה", כי אם) בנוגע לפירות האילן

דוקא, להיותו "ראש השנה לאילן". ואפילו למאן דאמר "חיטה מין אילן היא"⁶ – הרי רואים בפועל ב"מנהג ישראל" שעיקר ה"שטורעם" דחמישה-עשר בשבט הוא בנוגע לפירות האילן כפשוטם, שהם חמשת המינים (שנימנו לאחר "חיטה ושעורה") גפן תאנה רימון זיתים ותמרים.

וכמודגש גם ב"תיקון" דחמישה-עשר בשבט – כפי שנהוג אצל הספרדים – שעיקר ה"שטורעם" דחמישה-עשר בשבט הוא בנוגע לפירות האילן. ומובן, שבעניין זה יש גם הוראה ולימוד בעבודת האדם, כדלקמן.

ב. כללות החילוק שבין "חיטה ושעורה" לחמשת המינים דפירות האילן בחיי האדם כפשוטם, עד לחייו של פשוט שבפשוטים, הוא

(3) מג"א או"ח סקל"א סקט"ז. השלמה לשו"ע אדה"ז (לבמה"ס דברי נחמיה) שם ס"ח.
(4) עקב ח.ה.
(5) פרש"י ר"פ כי תבוא. רמב"ם ה"ל ברכות פ"ח ה"ג.
(6) ברכות מא,א. רמב"ם שם. ושו"ע שם סרי"א ס"ד.
(7) שם מ, סע"א.

(1) ר"ה בתחלתה (דהלכה כב"ה – רמב"ם ה"ל תרומות פ"א ה"א. ה"ל מעשר שני ונטע רבעי פ"א ה"ב. טושו"ע יו"ד סל"א סנ"ז. שם סק"ה).
(2) ראה תו"ה נפסל – מנחות כ.ב. מהרי"ל – הובא ברמ"א שם סשע"ו ס"ד. מנהגים ישנים מדרווא עמ' 153. לקו"ש חכ"ב עמ' 56 הע' 2. וש"נ.

— ש"חטיטה ושעורה" הם דברים המוכרחים לקיום האדם, "ארץ" ממנה יצא אדם אשר "לבב אנוש יפנע", מה שאין-כן חמשת המינים דפירות האילן הם דברים של תענוג. ובלשון ברכת "בורא נפשות": "חסרונן" — דברים המוכרחים לקיום האדם ("חטיטה ושעורה"), ו"לחיות בהם נפש כל חי" — דברים של תענוג (פירות האילן).¹⁰

ובזה ישנו לימוד והוראה מחמישה-עשר בשבט, "ראש השנה לאילן" [או בלשון הרגיל: "ראש השנה לאילנות"¹¹] — שעיקרו (לא בנוגע לחטיטה ושעורה, דברים המוכרחים, כי אם) בנוגע לפירות האילן, דברים של תענוג: אילן¹² — מסמל את תנועת הצמיחה בעבודת האדם, שזוהי התחלת העבודה — לצאת מדרגה של "דומם" ולבוא לדרגה של "צומח", ולאחרי זה — ללכת ולצמוח מדרגה לדרגה, "מעלין בקודש"¹³, עד שיבוא לדרגת "בעל-חי", ולמעלה מזה — לדרגת ה"מדבר", עד לדרגת "אדם"¹⁴ — על שם "אדמה לעליון"¹⁵.

והנה, כאשר בא "ראש השנה לאילן", התחלת העבודה בעניין הצמיחה — אומרים לו ליהודי שכבר בהתחלת העבודה צריך להיות עיקר ה"שטורעם" אצלו (לא רק בדברים המוכרחים בלבד, כי אם) בעניין של תענוג (פירות האילן), כלומר, שעבודתו לא תהיה באופן ד"מצוות אנשים מלומדה"¹⁶, כי אם מתוך כוונה, התבוננות והתעניינות, ומתוך

- 8 איוב כה,ה.
- 9 תהילים קד,טו.
- 10 טור ובי' ואדה"ז שם טר"ז ס"ב.
- 11 לשלימות העניין — ראה שיחת ש"פ יתרו תשמ"ה סמ"א.
- 12 ראה לקו"ש חט"ז עמ' 529 הע' ד"ה אילן.
- 13 ברכות כה,א. וש"נ. וראה זח"ג קסב, רע"ב.
- 14 ל' הכתוב — יחזקאל לד, לא. וראה יבמות סא, רע"א.
- 15 ל' הכתוב — ישעיה יד, וראה של"ה ג,א.
- כ,ב, רסח,ב. שא,ב. עשרה מאמרות מאמר אם כל חי ח"ב פל"ג.
- 16 ישעיה כט,יג. וראה תניא פל"ט. ת"א ר"פ

1. וראו. לקו"ת אחרי כו,ד. סה"מ קונטרסים ח"ב שטז,ב. ובכ"מ.
- 17 אבות פ"ב מ"ב. רמב"ם הל' דעות ספ"ג. טושו"ע שם סרל"א.
- 18 יומא פ"א. רמב"ם שם ספ"ה. טושו"ע שם סקנ"ו. וראה שבת לא, סע"א.
- 19 ראה גם שיחת עשרה בטבת תשמ"ה ס"ה. וש"נ.
- 20 ואתחנן ו,ה.
- 21 ראה פ"ה הראב"ע עה"פ. ובארכי — ת"א מקץ לט, סע"ג. לקו"ת שלח מב,ג. דרמ"צ קכב,ב. קסב, ובכ"מ.
- 22 משנה וברייתא סוף מס' קידושין.

הלכות ומנהגי חב"ד

מאת הרב יוסף-שמחה גינזבורג

שבת קודש פרשת בשלח

י"ב בשבט, שבת שירה

שחרית: נוהגים לעמוד בעת קריאת השירה.¹ בבית חיינו נוהג לנגן ב" (והמים להם חומה) **מימינים ומשמאלים** הראשון (יד,כב) כמו בסוף-פסוק רגיל, ובשני (יד,כט) כמו לפני "חזק", וכן בתיבות "ובמשה עבדו" (יד,לא). בשירה עצמה (פרק טו) מנגנים בכל מקום שבו מוזכר שם ה': פסוקים א-ג. ו. יא. טז-יט. ובשירת מרים (טו,כא): "שירו לה'... ביס" וכן ב"נהלת בעוך אל נווה קדשך" (טו,יג).² קוראים³ בסוף הפרשה: "תמחה את זכר ו'

בסגול), ואחר-כך זכר ו' (בצירי) עמלק, הן בשביעי והן במפטיר (בדבר שלילת הכאת עמלק' כבר נתבאר בהתקשרות' גיליון קט'). הפטרה: "ודבורה אשה נביאה... ארבעים שנה" (שופטים פרק ה'). המנהג לאכול בשבת שירה 'שווארצע קאשע'⁴ (רייסה ממין קטניות הנקרא כיום בארץ (בצעות) 'כוסמת'), ומקורו כדלהלן: בשבת שירה תש"ב סיפר כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע:⁵ "המהר"ל מפראג [שהיה מייסד, מבסס ומפיץ של מנהגי ישראל]⁶ קבע מנהג, אשר בשבוע של פרשת בשלח היה מורה לכל מלמדי

- 1 ספר-המנהגים עמ' 31. לוח כולל-חב"ד. בדרך-כלל כשהרבי היה עומד בקריאת, הפנה פניו אל הסי"ת מייושעי' מתחילת או מאמצע הפסוק לערך (לא היתה קביעות בה) ועד גמר שירת מרים; וכן עמד בין שני אלה החל משנת תשלי"ח מאז שהחל לשבת בקריאת.
- 2 כן הוא בהקלטתקריאת של הבעל-קורא, הרה"ח ר' מרדכי שוסטערמאן ע"ה.
- 3 אדמוה"ז היה קורא בתורה את שירת היס בנוסח-טעמים מיוחד, השונה מנוסח הקריאה דכל השנה וגם משאר השירות שבתורה, וכן נהגו גם כל בניו. הוא לימד זאת להרה"ק הרבי"ש בן הצמח-צדק, שלימד זאת להרה"ק הרו"א אחי אדמו"ר מהורש"ב נ"ע (לקוטי-דיבורים ח"ב עמ' 460. וראה בשה"ש תשי"ז ע' 38, ובלה"ק בסי' תולדות אדמוה"ז ח"ד עמ' 1070 משיחה בסעודת ליל ששי"פ תשי"ז).
- 4 שם, ובמנהגי פורים בעמ' 72. וראה שם הערת הרבי בארכי.
- 5 4) כמובן, יש לדייק לקרוא את הטעם 'מונח' בשתי הפעמים.
- 6 הקורא בתורה וטעה בתיבה אחת, רגילים בין אנשי לחזור רק על התיבה המוטעית, כמו כאן בניקוד תיבת "זכר" (ואין חוששים לישמע כאילו שתי המילים גם יחד כתובות בפסוק עצמו). וראה בשו"ע אדמוה"ז הל' קריאת-שמע סי' סד ס"ב, פרמ"ג שם, אי"ר סי' קלו ס"ק ד וביהתקשרות גיליון שמ עמ' 19 וש"נ.
- 7 וכבר כתבו זאת פוסקים בדורות שעברו, כמובא בילקוט

- 10 ספר-המנהגים עמ' 32. לוח כולל-חב"ד. ובשיחות-קודש תשל"ו ח"א עמ' 459 איתא, שמנהג חב"ד בדי"כ לקצר בהפטרות, להוציא פרשתנו [ההפטרה הארוכה ביותר] כי בה גם המלחמה היא חלק מן השירה, עיי"ש. [הרה"ג ר' מאיר מאוזו שליט"א כתב לי בטעם הדבר שהספרדים בדי"כ מקצרים בהפטרות, כיוון 'ישעל הרוב מקפידים האשכנזים שלא לפחות מבי"א פסוקים בהפטרה, והספרדים סומכים דהיא דסליק ענייניא סגי, וזה מצאתי בכעשר הפטרות במשך השנה. רק בהפטרת פי' שקלים מיחלפא שיטתייהו של האשכנזים והספרדים. ומנהגו בתונים להתחיל גם שם 'בן שבע שנים' כמנהג אשכנזי — ומנהג חב"ד שם כהספרדים].
- 7 ספר-המנהגים עמ' 72. לוח כולל-חב"ד. המקור — היום יום, י"ז בטבת. ובהערות וצינונים שם ח"ב ציין שהמנהג נזכר כבר בבית ס"י רח ד"ה והתוספות מסתפקים. וכנראה קשור לכל האמור בקטע הבא (כיוון שהמאכל חביב על העופות).
- 8 משנה-ברורה סימן רח ס"ק ב. סידור 'מנחת ירושלים' (תשל"ב) עמ' 1057. וראה אנציקלופדיה-תלמודית ערך 'יגן' ובצירורים שם.
- 9 ספר-השיחות תשי"ב עמ' 73.
- 10 'התוועדות' תש"ו שבהערה הבאה.
- 11 בשעתו העיר הרב: "והלוואי היו מחדשים עתה מנהג זה בכל קהילות ישראל", 'התוועדות' תש"ו ח"ב עמ'

ו. בס' 'המלך במסיבו' מובא: "רשיג: כ"ק מו"ח אדמו"ר היה נוהג לעמוד בעת הקידוש בליל שבת-קודש, אך אינו זוכר איך נהג בקידוש היום. כ"ק אדמו"ר שליט"א: בלנינגרד – אינו זוכר. ומכאן (ארה"ב) אין ראייה [כי מצד בריאותו היה יושב – המעתיק]. ובריאגא היה נוהג לעשות בישיבה. ואולי אין זה הוראה לרבים".

ז. הרבי היה מקדש [בסעודות-ההגה שהתקיימו בבית כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע¹³, בביתו, ובשנים האחרונות – בחדרו בבית חיינו¹⁴] תמיד מעומד, הן בליל שבת-קודש והן ביום שבת-קודש.

ח. הרבי נהג לעשות קידוש בפתיחת ההתוועדות, שהתקיימה בדרך-כלל בשבת מברכים החדש וכיומא דפגרא חסידי שחל בשבת. כשהתיישב במקומו פתח את הסידור, וכשהגישו לו את הכוס מודחת, ניקה את הכוס [במפית], ועטף שני פרוטות 'מוזנות' במפה. בעת שאמר ברכת 'בורא פרי הגפן' התרומם קצת¹⁵. [ומייד התיישב לשתיית הכוס]¹⁶.

עד כאן המקורות שראיתי. ולכאורה, הרבי עצמו (באותו ו') מגיש לנו כאן את הפתרון:

רבותינו נשיאינו לדורותיהם נהגו [לעיל אותיות ג', ד', ו'] כהנהגת האריז"ל בעצמו [דלעיל אות 'א'] לקדש מיושב. ואילו ה"הוראה לרבים" היא [כדלעיל אות ב מפרי עץ חיים ומשנת חסידים] לקדש מעומד. והרבי נהג בזה [בכחלק מהנהגותיו, ואין איתנו יודע עד מה] כחסיד ולא כאדמו"ר.

ואם האמור באות ה' מדוייק, מובן יותר.

שפרב ח"ב עמ' קסז ואילך שרן בנושא, ושם מסיים הרבי "ולכן לא נכתב כלום בספר המנהגים". כן ציין ב'לקט' לס' דרכי חיים ושלום (מנהגי הרה"צ בעל 'מנחת אלעזר' ממונקאטש) ס' שצא, וצ"ל ס' תמט, שם ברור שעמד בקידוש היום.

12 ח"א עמ' קיג, ליל ב' דר"ה תשכ"ז.

13 'התקשרות' גיליון צד עמ' 17.

14 לקט הליכות ומנהגי ש"ק עמ' 44, בשם המשב"ק. ובס' 'מנהגי מלך' (עמ' 43, בשם הנ"ל): כשהיה מקדש בביתו, הנה כשבא לביתו, באם היה הכל מוכן לסעודה – היה מקדש מעומד, ובאם לאו (שאו בכואו היה מתיישב ואומר ה'מוזמרים' [– הפסוקים שאומרים לפני הקידוש] – הנה גם בעת הקידוש נשאר לישב, ומתרום רק בעת ברכת "בורא פרי הגפן" (כנ"ל).

15 במנהגי מלך שם כתב שהתרום (רק) בתיבת ה', אבל ממה שראו – ברור שהתרום (כנראה לא לעל כן, אבל) כ"כ ברכת 'הגפן', וכן מסר הרה"ח ר"ל ש' גרונר. להלכה זו 'עמידה' לכל דבר (וכן מוסרים שבצורה כזאת עמד הרבי בקידוש יקנה"ז שקידש לעצמו בליל שמחת תורה, החל מ'סברי מרנן'. והרה"ח ר' חמ"א חודקוב ע"ה, ראש ה'מוזמרים', שהיה מקדש ביותר, נעמד גם כשהרבי עמד כך), אלא שלא היתה ניכרת כיוון שלא עמד מלוא קומתו, וראה בהערה הבאה.

16 'לקט' עמ' 49. שם כתב "כנראה כדי שלא יטריח את הציבור לקום – המעתיק". הרב גרונר מסר זאת בשם הרבי עצמו. ולכאורה זהו גם הטעם לכך שהגביה את הכוס רק טפח, ולא כמנהגנו (ביאורי הרבי להגדה-של-פסח, לכותות 'קדש' השניה, בסופה) "למעלה משלושה טפחים", וזאת ע"פ מה שכתב הרבי ב'קובץ מכתבים – תהילים' (שנדפס בסוף ס' התהילים 'אהל יוסף יצחק'), הערה *30 "ואולי הוא לכתחילה ולהיודו", וכשוויתר הרבי על עמידה שלימה בגלל טורח הציבור, ויותר גם על ההיודו דהגבהת ג' טפחים, כי זאת אפשר לקיים רק כשעומד מלוא קומתו.

ונעשה רצוני²³, על-ידי זה שמגלה את ה"טוב מאוד" (תענוג) שבמציאות הבריאה, שכן, אף-על-פי ש"ורא אלוקים את כל אשר עשה והנה טוב מאוד"²⁴, היינו, שעניין זה ("טוב מאד") ישנו כבר מצד הבריאה עצמה, מכל-מקום,

**אין צורך בהתבוננות גדולה כדי לחוש תענוג הכי גדול,
ביודעו שהקב"ה מניח את כל ענייניו כדי לעמוד על ידו
ולראות אם הוא אומר "מודה אני" מתוך היות ושמחה...**

לעבודה כפי שהיא בתכלית השלימות, בידעו שמציאותו היא – "אדמה לעליון", ובמילא, עליו למלא את רצונו של הקב"ה בתכלית השלימות.

וכאשר נעמד בתנועה כזו מיד בהתחלת העבודה, ב"ראש השנה לאילן" – הרי זה נמשך ומתפשט בכל ענייני העבודה במשך כל השנה כולה, וכפי שרואים במוחש שכאשר התחלת העבודה היא מתוך שאיפה להגיע לשלימות העבודה, עבודה מתוך תענוג – אזי גם התחלת העבודה נעשית באופן אחר לגמרי, עד שכבר בהתחלת העבודה יש לו רגש של תענוג.

ד. ביאור העניין בעבודה הפרטית דכל יום ויום:

העניין ד"ראש השנה לאילן" (התחלת ו"ראש" העבודה ד"אילן") בכל יום ויום הוא – תיכף ומיד בהתחלת היום, שכן, בעת השינה האדם הוא בבחינת "דומם", ומיד כשניעור

"ברא אלוקים לעשות"²⁵ – לתקן²⁶, כדי שיהודי יוסיף בזה עוד יותר, ועל-ידי זה "נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית"²⁷. ולשם כך עליו להשתמש ב"טוב מאוד" שישנו אצל יהודי [ורק מצד עניין הבחירה ניתן גם לכל עמי הארץ (כמבואר בנוגע לכמה עניינים²⁸], היינו, שעבודתו תהיה מתוך תענוג – "טוב מאוד" שבנפשו.

וההוראה שלמדים מחמישה-עשר בשבט היא – שבהיותו עוד בהתחלת עבודת הצמיחה, כאשר רק "עלה השרף באילנות"²⁹ (קודם שהגיע לדרגה דאילן עושה פירות, כי אם חנטת הפירות בלבד), עליו כבר להעמיד את עצמו – "עמדו הכן כולכם" – בתנועה כזו שרצונו ושאיפתו להגיע לעבודת ה' מתוך תענוג, אהבה בתענוגים.

כלומר: גם כאשר נמצא בהתחלת העבודה – אין לו להסתפק בהכנה שתספיק לעבודה שהיא בדוגמת "חיטה ושעורה" (עבודה באופן המוכרח), ורק אחר כך, כאשר יתעלה

28 ראה ד"ה נ"ח תרנ"ו (סה"מ תרנ"ו עמ' שיט בשוה"ג). לקו"ש ח"ח עמ' 155 הע' 45. חי"ח ס"ע 4 ועוד.
29 פ"ר ש"ר ר"ה יד, סע"א.
30 ל"ת להאריז"ל עה"פ. ס' הליקוטים שם.
31 ראה גם שיחת ט"ו בשבט תשר"מ סכ"ד (התוועדיות תשר"מ ח"ב ס"ע 923) ואילך.

23 פ"ר ש"י תצוה כט, יח. תו"כ ופרש"י ויקרא א, ט. ספרי שלח טו, ו ספרי ופרש"י פינחס כה, ה.
24 בראשית א, לא.
25 שם ב, ג.
26 ב"ר פ"א, ו ובפרש"י.
27 ל' חז"ל – שבת יא, קיט, רע"ב. וראה לקו"ש ח"י עמ' 74 הע' 27. וש"נ.

משנתו, מתחיל אצלו עניין התנועה והצמיחה בכל ענייני טוב וקדושה.

ועל זה אומרים לו, שמיד כשניעור משנתו, עליו להעמיד את עצמו בתנועה שכל השתדלותו ושאיפתו היא – לבוא לשאימות העבודה, עבודת ה' מתוך תענוג, ואז – גם התחלת העבודה, אמירת "מודה אני לפניך", היא מתוך חיות מחודשת לגמרי, ועד שיש בזה אפילו רגש של תענוג.

ובאותיות פשוטות:

כאשר יהודי נמצא בהתחלת היום – יכול לחשוב שאין לו מה לבלבל את עצמו עם ענייני השגות ודרגות שאינן לפי ערכו, דמכיוון שזה עתה ניעור משנתו, הרי בכל פעולה שרק יעשה, אפילו אמירת "מודה אני" מבלי להזכיר אחד משבעה שמות הקדושים³² (אמירה כזו שלכאורה אין בה אלא תיבות דענייני הרשות) – יצא כבר ידי חובתו במלוי התפקיד שעבורו ניעור משנתו, ורק אחר כך יש מקום להתחיל לחשוב להתכונן לענייני עבודה נעלים יותר.

הנה על זה אומר אדמו"ר הזקן בשולחן-ערוך שלו³³ – מדברי הטור והרמ"א³⁴ והרמב"ם בספרו מורה-נבוכים³⁵ – "מיד שניעור משנתו... יחשוב בלבו לפני מי הוא שוכב, וידע שמלך מלכי המלכים הקב"ה חופף עליו... כמו שכתוב³⁶ שיווייתו ה' לנגדי תמיד... ישים אל לבו שהמלך הגדול מלך מלכי המלכים הקב"ה עומד עליו ורואה במעשיו".

עוד לפני אמירת "מודה אני לפניך" [כפי שממשיך בסעיף שאחרי זה³⁷: "טוב להרגיל את עצמו לומר מיד כשניעור משנתו מודה אני לפניך כו'"] – צריך להיות כבר העניין ד"שיווייתו ה' לנגדי תמיד", לדעת ולחשוב ש"המלך הגדול מלך מלכי המלכים הקב"ה עומד עליו ורואה במעשיו!"

ומובן, שכאשר חושבים לרגע קט אודות תוכן הדברים – בהתבוננות הכי קלה השייכת גם לפשוט שבפשוטים – הרי זה מעורר רגש של תענוג הכי גדול:

מצד אחד – מדובר אודות בן-אדם, בשר ודם, ובפרט כאשר ידע אינשי בנפשיה מעמדו ומצבו כו'; עדיין לא נטל ידיו; ואפילו לא הספיק לומר "מודה אני" – מצב נמוך ופשוט ביותר.

וביחד עם זה, "המלך הגדול מלך מלכי המלכים הקב"ה", אשר "מלא כל הארץ כבודו" – מקדים ובה (כלשון הגמרא³⁸: "קדמה שכינה ואתיא") בכבודו ובעצמו, ו"עומד עליו", סמוך למיטתו (כביכול), ולא עוד, אלא ש"מניח העליונים ותחתונים ומייחד מלכותו... עליו בפרט", כדי להיות "ניצב עליו... ומביט עליו ובוחן כליות ולב אם עובדו כראוי" (כפי שמבאר אדמו"ר הזקן בארוכה בספרו תניא קדישא³⁹).

האם יש לך תענוג גדול יותר מזה!...

וכאמור, אין צורך באריכות ההתבוננות כו' כדי לבוא לרגש של תענוג הכי גדול, בידועו שמלך מלכי המלכים הקב"ה מניח את כל ענייניו כביכול כדי לעמוד על ידו ולראות אם הוא אומר "מודה אני" מתוך חיות ושמחה.

והגע עצמך:

גם פשוט שבפשוטים שאינו שייך להבנה והשגה, יודע שישנו חילוק בין נברא לבורא: הוא יודע שישנו עולם גדול, עם ריבוי מופלג של נבראים, ומבין בפשטות שאין דבר עושה את עצמו, אלא בוודאי ישנו בורא העולם. ואם העולם הוא גדול – הרי בורא העולם גדול ביותר וביותר!

ולכן, כאשר אומרים לו שבורא העולם, מלך מלכי המלכים הקב"ה, "ניצב עליו... ומביט

(32) ראה שו"ע אדה"ז א"ח ס"א ס"ה (ובמהדר"ת – שם ס"ו). סידור אדה"ז בתחילתו.
(33) שם ס"ד"ה – במהדר"ת (ועד"ז במהדר"ק ס"א ואילך).
(34) בתחילתו.
(35) ח"ג רפנ"ב.
(36) תהלים טז, ה.
(37) ס"ו.
(38) ברכת ו, א.
(39) רפמ"א.

עמידה או ישיבה בקידוש-היום*

מאת הרב יוסף-שמחה גינזבורג

שא"ה: בקידוש-היום דשבת-קודש, האם מנהגנו לעמוד או לשבת?

תשובה: הבה נפרט תחילה את המקורות לנושא זה:

א. כתב הברכיי-יוסף¹: "...דמספר הכוונות שסידר מהר"ש וויטאל² מוכח, דקידוש היום הרב [האר"י ז"ל] היה אומרו מיושב, וכן נהגו רבנן קדישי בעיר הקודש ירושלים תוב"ב", הובא בשערי-תשובה³ ובכף-החיים⁴ ובקצות השולחן⁵.

ב. ובס' אבן-השוהם⁶ כתב על זה: "אבל בפרי-עץ-חיים⁷ משמע, שגם בשבת שחרית צריך לקדש מעומד, וכן כתב במשנת-חסידים⁸, וז"ל: ויתחיל ויאמר מעומד קידושא רבא, מפני שאין סעודה זו ממוחזן דו"א כמו בלילה אלא ממוחזן דאבא הנקרא קדש".

ג. במכתב כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע לרבי⁹, מתאר את ההנהגה בליובאוויטש בשבוע כ"ק אדמו"ר הצמח-צדק נ"ע מפטרבורג: "כ"ק אדמו"ר בא אחרי שעה ארוכה שכבר ישבו בני האדמו"ר... ובבואו קידש על כוס יין בישיבה – ולא כהנהגין לעמוד בעת אמירת פסוק על כן כרך וגו' וברכת הגפן – וטעם...". לא ברור אם הכוונה בדבריו רק לתאר ולהדגיש את הנהגת הצמח-צדק, או (גם) להורות שכך יש לנהוג.

ד. בס' לקט-הליכות ומנהגי שבת-קודש¹⁰, מספר: פעם שאל רבנו – בעת סעודת שבת-קודש אצל אדמו"ר מהוריי"צ – מהרה"ח ר' שמואל לוויטין: היאך התנהג אביו (של רש"ל) באמירת קידוש דיום השבת (בעמידה או בישיבה)?... כשאדמו"ר מהוריי"צ שמע מענת הרש"ל, המשך כ"ק אדמו"ר הריי"צ: "אבי (אדמו"ר מהורש"ב) היה יושב באמירת הקידוש".

ה. בס' הנ"ל¹¹, כתב: "ביום שבת-קודש ויום-טוב, נהג אדמו"ר מהוריי"צ לקדש לפעמים בישיבה ולפעמים בעמידה".

(* נושא זה נדון בעבר בגיליונות 'התקשרות': צב, צד, שלא, שלג. בסיכום זה נכללו גם עיקרי הדברים מהגיליונות הנ"ל.

(1) ס"י רפט אות ב.
(2) שער הכוונות, עניין סעודת שחרית של שבת.
(3) בסוף הסימן.
(4) ס"ק ה.
(5) פט ס"א (וכנראה כוונתו שכך נהגו אנ"ש בארה"ק בימיו, ואכן כך נהגו גם ברוסיה).
(6) שו"ע מכתבי האר"י, בס"י הנ"ל בפיתוחי-חותם אות ו.
(7) שער השבת פרק יד, דף צח טור ד.
(8) מסכת שארית יום השבת פ"א מ"ה.
(9) אג"ק כרך ג ס"ע תו.
(10) עמ' 43, בשם הרה"ח ר' בנימין ש"י הלוי לוויטין.
(11) עמ' 44 [וצע"ק מהמובא באותיות ג, ו, כאן. ויש לזכור שהרשימות בספר 'המלך במסבו' אינן מדויקות כל-כך], וציין לרשימות' חוברת ה עמ' 18. אבל שם מדובר על קידוש בליל הסדר ולא ביום, ולא מצאתי זאת כלל ברשימות' ע"פ המפתחות שלו. אך מופיע במקור השני שציין, המלך במסבו ח"ב עמ' ריו (וש"נ רק לס' מנהגי ישראל לר"ד

פרשת בשלח

ובני-ישראל יוצאים ביד רמה (יד,ח)

ביציאת מצרים אנו מוצאים דבר והיפוכו: מצד אחד היתה יציאת מצרים מתוך חיפזון, "ואכלתם אותו בחיפזון" (בא יב,יא) וכן, "כי ברח העם" (בשלח יד,ה). מאידך גיסא, בני ישראל יצאו "ביד רמה", מלך-מלכי-המלכים הקב"ה בכבודו ובעצמו נגלה עליהם וגאלם גאולה שלימה, ותכף ומיד לאחר היציאה הוקפו בענני הכבוד ולא נחפזו עוד.

שתי תכונות אלה, המנוגדות לכאורה זו לזו, רומזות לשתי נקודות מרכזיות בעבודת השם: "סור מרע" – "לא תעשה"; ו"עשה טוב" – "עשה".

סור מרע – בשעה שקיים חשש של רע, יש 'לברוח' ממנו תכף ומיד. בני-ישראל, בהיותם במצרים, הבינו כמה שפל הוא הרע של מצרים, ולכן בהזדמנות ראשונה שניתנה להם לברוח משם, אצור-צו בכל כוחם ומרצם וברחו משם מהר ככל האפשר.

ועשה טוב – עם זה, נהגו באופן ד"ביד רמה" ככל ענייני "ועשה טוב". אמנם, גם בכיוון של "ועשה טוב" נדרשת זריזות – "מצווה הבאה לידך אל תחמיצנה" – אך בכל זאת אין הדבר מגיע לגודל החיפזון שבו יש לנקוט כשמדובר ב"סור מרע".

(מתוך מכתב-לכללי, ראש-חודש ניסן תשמ"ו)

והנה מצרים נוסע אחריהם (יד,י)

משל לאדם שהוא בעל ייסורים וכדי להיפטר מייסוריו משנה את מקומו והולך למקום אחר, כלום על-ידי שינוי המקום ייפטר מהייסורים?! הלא ברור שלכל מקום שילך, הייסורים ילכו עמו! אלא העצה להפטר מייסורים היא להתפלל לה' יתברך שיסיר ממנו את הייסורים.

זהו שאמר הכתוב, "והנה מצרים נוסע אחריהם... ויצעקו בני ישראל אל ה'" – כאשר ראו בני ישראל את מצרים רודפים אחריהם ועדיין אינם נפטרים מהם, הבינו שלא היציאה ממצרים כשהיא לעצמה תצילם מיד פרעה ועמו, אלא התפילה לה' יתברך היא שתביא להם תשועה והצלה.

(כתר-ש"ט טוב עמ' 28)

מה תצעק אליי, דבר אל בני-ישראל וייסעו (יד,טו)

באותה שעה לא היו בני-ישראל ראויים לנס מצד הקב"ה, כי לא היו בידיהם שום זכויות. לכן התפללו שהקב"ה יעשה את הנס למענו יתברך – לפרסם ולהודיע את שמו בעולם.

על כך השיב להם הקב"ה: "מה תצעק אליי". כלומר, מדוע אתם מבקשים שאעשה את הנס למעני? אמנם אין לכם זכות מצד עצמכם, אך יש לכם זכות אברהם אביכם, ובזכותו אני עושה לכם נס – "דבר אל בני-ישראל וייסעו"!

וכדאי-אף במכילתא שקריעת ים-סוף היתה בזכות אברהם אבינו. באברהם אבינו (בראשית כב) "וישכם אברהם בבוקר" וכאן נאמר "לפנות בוקר".

(אור-תורה)

והן בעבודה ד"בכל דרכיך דעהו"⁴², ואפילו בעבודה ד"כל מעשיך לשם שמים", שכל עניינים אלו יהיו מתוך תענוג אמיתי.

ועל-ידי זה זוכים להמשכת הברכות הכי גדולות והכי נפלאות, כלומר, נוסף לכך שמקבלים מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה את כל העניינים ההכרחיים, "חיטה ושעורה", מקבלים גם כל ענייני תענוג, "לחיות בהם נפש כל חי", עד שהשנה כולה נעשית שנה של עונג, ועל-אחת-כמה-וכמה – שישנם כל העניינים ההכרחיים באופן של עונג.

וכל זה מהמר ומורז עוד יותר את העונג האמיתי שיהיה הן למטה והן למעלה, ולמטה ולמעלה גם יחד – כאשר כל אחד ואחד מישראל וכללות עם-ישראל, "בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו"⁴³, ביחד עם השכינה, "שכינתא בגלותא"⁴⁴, ייצאו כולם יחדיו מהגלות, ויבואו ביחד עם משיח צדקנו לארצנו הקדושה, "ארץ אשר גו' תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה"⁴⁵.

ויקחו עמהם את כל ענייני התורה ומצוותיה, כולל – המנהג דאכילת פירות שנשתבחה בהם ארץ-ישראל, וכן פרטי ענייני עבודת האדם המרומזים בהם (כנ"ל סעיף ג).

ומוצאים ארץ-ישראל בשלימותה, כולל – קיום היעוד⁴⁶: "כי ירחיב ה' אלוקיך את גבולך", ובאופן של הרחבה אמיתית – על-ידי זה ש"שמועה טובה תרשן עצם", בטוב הנראה והנגלה,

במהרה בימינו ממש.

(קטעים מהתוועדות ליל חמישה-עשר בשבת היתשמייה; יצירות-מנחם – התנועותיות תשמ"ה, כרך ב' עמ' 1138-1145 – בלתי מוגה)

עליו... אם עובדו כראוי", ועד שיש לו הנאה ממנו, כביכול, "נחת רוח לפני שאמרת ונעשה רצוני", כאמרו "מודה אני לפניך", בהיותו אפילו לפני נטילת ידיים, כאשר אסור לו לומר שמות הקדושים – הרי זה מעורר אצלו התפעלות עצומה ותענוג גדול ביותר!

זה עתה נייעור משנתו, ומיד ראה את מלך מלכי המלכים הקב"ה!

ומה שאינו רואה זאת בעיני בשר – הרי ידוע⁴⁷ הסיפור והפתגם שהעובדה שעיני בשר שלו אינם רואים את הדבר, אינה משנה את המציאות! וכפי שמבין גם פשוט שבפשוטים: ראיית הדבר בעיני בשר – תלויה בכמה וכמה עניינים. לכל לראש צריך שיהיו לו "עיניים", ונוסף לזה, עליו לפתוח את עיניו וכו'. ואילו מציאותו של הדבר – מציאותו של העולם הגדול, ועל אחת כמה וכמה מציאותו של בורא העולם – קיימת עוד לפני שהוא יפתח את עיניו לראות!

ומפני גודל ההתפעלות והתענוג שבדבר (שמיד כשנייעור משנתו רואה את הקב"ה עומד לפניו) – אינו יכול להתאפק עד שיטול ידיו, ולכן מכריז מיד: "מודה אני לפניך"!!!

ונמצא, שמיד בהתחלת היום, כאשר מתחיל אצלו עניין הצמיחה ("ראש השנה לאילן") – יש לו כבר עניין של תענוג (פירות האילן), ולא סתם תענוג, אלא תענוג הכי גדול!

ד. המעשה הוא העיקר⁴⁸:

בעומדנו ב"יום זכאי" ד"ראש השנה לאילן" – הרי זה הזמן המתאים לקבל החלטות טובות על כל ימי השנה (שהרי יום זה נקרא "ראש" לכל ימי השנה כולה) להוסיף עונג בכל מעשינו ועבודתינו, במעשה, בדיבור ובמחשבה, הן בלימוד התורה וקיום המצוות,

43 בא י,ט.

44 זח"ג ד.ב, טו, סע"א. עה, סע"א. ועוד.

45 עקב יא,יב.

46 ראה יב,כ. וראה ספרי עה"פ. פרש"י שופטים

יט, ח. רמב"ם הל' רוצח ושמידת נפש פ"ח ה"ד.

40 ראה סה"מ תרפ"ח ס"ע רא. סה"ש תש"א עמ'

130.

41 אבות פ"א מ"ז.

42 משלי ג,ו. רמב"ם הל' דעות ספ"ג. שו"ע

אדה"ו אר"ח סקנ"ו ס"ב.

רגש השמחה בגלל הידיעה שתיכף ומיד נכנסים לארץ ישראל

גמר ושלמות הצמיחה ד"איש צמח שמו"

בודאי ינצלו ההתוועדויות ד"ראש השנה לאילן" כדי... לעורר התשוקה והגעגועים ועד לרגש השמחה בגלל הידיעה שתיכף ומיד נכנסים לארץ ישראל, לאכול מפריה ולשבוע מטובה, ולקיים כל המצוות התלויות בה בתכלית השלמות, "כמצות רצונך".

ויהי רצון ועיקר – שעוד לפני חמישה עשר בשבט יהיה גמר ושלמות הצמיחה ד"איש צמח שמו" ועליו נאמר "וקם שבט (מלך רודה ומושל) מישראל, "ויצא חוטר מגזע ישי ונצר משרשיו יפרה" – "יעמוד מלך מבית דוד (מינוי מלך)... וילחם מלחמות ה' ("מלחמה לה' בעמלק"... ובנה מקדש במקומו" (בנין בית הבחירה).

(ש"פ בשלח תשנ"ב. ספר השיחות תשנ"ב כרך א, עמ' 320-321)

יהודים, צאו מהגלות!

ישנם הטוענים שצריכים אמנם לצעוק "עד מתי", אבל אף-על-פי-כן, מכיוון שנמצאים ביום השבת, ש"אין עצב בו", ואדרבה: "וקראת לשבת עונג" – אין מקום לצעוק "עד מתי", שהרי צעקה זו קשורה עם הצער על הגלות!

על כך אומרים להם – אדרבה, תצעקו "עד מתי" מתוך שמחה!

ובמכל-שכן וקל-והומר: אם כל עניין של תורה ומצוותיה צריך להיות מתוך שמחה, הרי על אחת כמה וכמה שבנוגע למצווה רמה ונשאה כהיציאה מהגלות, יציאת כל בני ישראל והשכינה מהגלות – בוודאי ובוודאי שצריכה להיות מתוך שמחה הכי גדולה! ומכיוון שכן, תצעק "דאלאי גלות" מתוך "שטורעם" ושמחה גדולה!

לאחרי שבת אקבל בוודאי "בריוולעך"... שתוכנם, שמכיוון שסוף כל סוף ישנה ההגבלה דנשמה בגוף, צריכים לשמור על הבריאות, על-ידי אכילה ושתייה ושינה, ולא לרגז כו', כי אם להיות במצב של מנוחה ורוגע, שאז גם האכילה ושתייה ושינה הם כרבעי.

ובכן, מוותר הנני על כל עניינים אלו... הדבר היחידי שנוגע הוא – שצריכים לצאת מהגלות...

ולכן מכרזים עוד הפעם: "אידן, גייט ארויס פון גלות" (=יהודים, צאו מהגלות!)

(מהתוועדות שבת קודש פרשת בשלח, שבת שירה, ט"ו בשבט, תשמ"ו – בלתי מוגה)

טוב ברוחניות ובגשמיות

ובפרט שה'טרחאי בהנחתן פעוטה כל-כך והשכר שבוה והסגולה אין ערוך.

ויהי-רצון שהי יתברך יטה לב בנה לילך בדרכיו שהוא הטוב בשבילו – בשביל בנו – לא רק ברוח, אלא גם בגשם.

בברכה

ששמחתי להודיע בשורה טובה מהטבת מצב כו' ועל-דבר בנה כו'

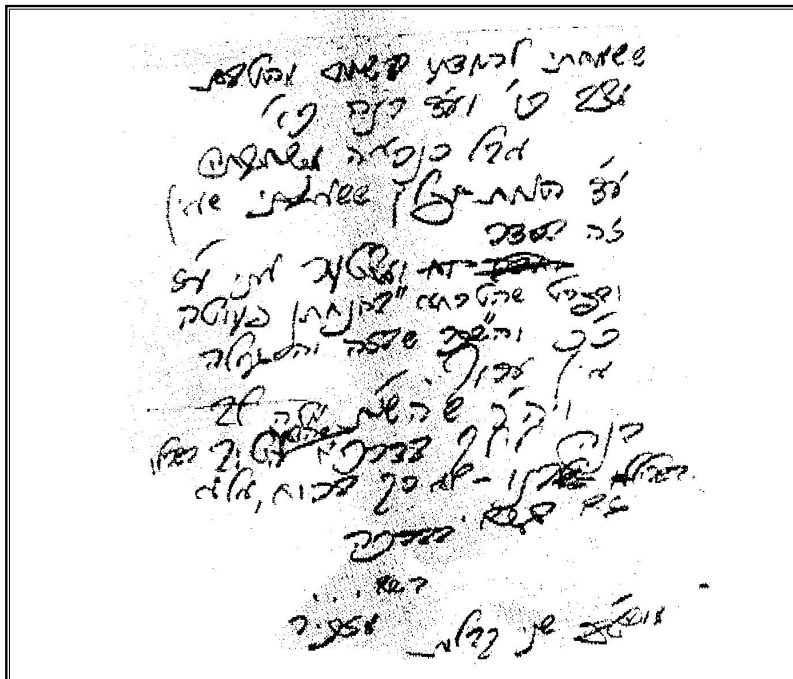
בשם...

אבל כנראה משתיקה על-דבר הנחת תפילין ששאלתי שאין זה בסדר

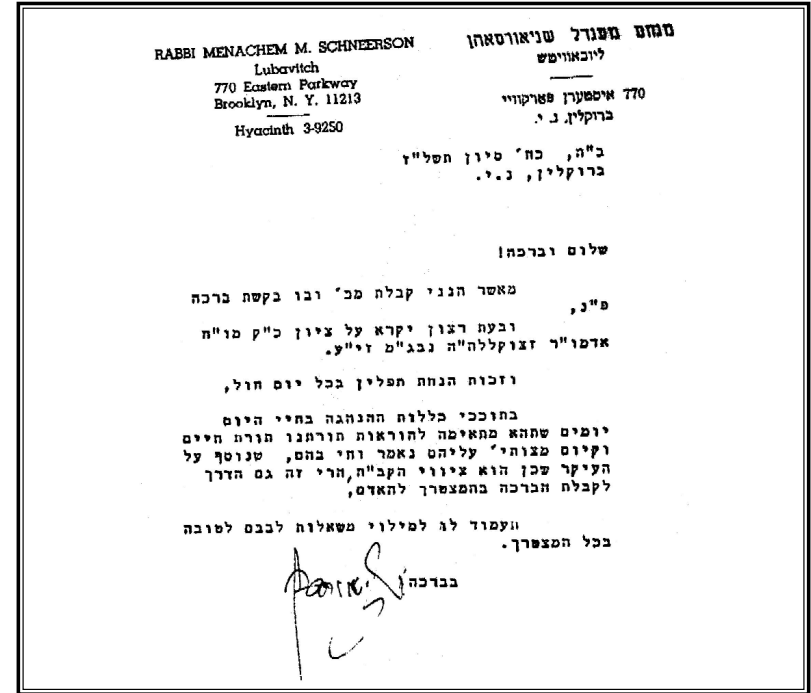
מזכיר

מוסגר פה שתי קבלות

ומצטער אני על זה

ב"ה, כח' סיון תשל"ז
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלה מב' ובו בקשה ברכה פ"ג, ובעת רצון יקרא על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ ז"ע.

וזכות הנחה תפילין בכל יום חול,

בחוככי כללות ההנהגה בחיי היום יומים שמהאמה לתורות תורתנו היום וקיום מצותי עליהם נאמר וחי בהם, שנוסף על העיקר שכן הוא ציוני הקב"ה, הרי זה גם הדרך לקבלת הברכה בהמספרך להאדם,

ועמוד לו למילוי משאלות לבבם לטובה בכל המספרך.

בברכה
(Handwritten signature)

מבעלי טרוניה ברחוב על מצוות הנחת תפילין, הגם שהם מודעים לדברי הסמ"ג שהוא כותב שהיה עובר דווקא בין היהודים הרחוקים. הרבי עשה אתנחתא קלה והמשיך במשל: "כאשר מישוה חולה ואינו רוצה לקחת תרופה, ולא יכולים לתת לו, מה אפשר לעשות? צריך להחזיר לו את התרופה ואז הוא יבריא". והרבי סיים: "הרי אתה יודע כמה דווקא אלו השרויים במצב קשה מבחינה רוחנית, זקוקים לתרופה של תפילין".

ח"י שנות חיים

אחד ה'חיילים' הניצבים שנים רבות, בקיץ כבחורף, במשמרת 'מבצע תפילין' ליד הכותל המערבי הוא הרה"ח ר' יצחק גליצנשטיין. כשחלתה רעיתו מרת ביילא ז"ל כתב לרבי

'מבצע תפילין'

שנתיים לאחר תחילת המבצע, שהחל ערב 'מלחמת ששת הימים', קבע הרבי כי הסיבות למבצע עדיין תקפות ואף ביתר שאת □ עידוד לימבצע תפילין ברמלה, הענקת תפילין במחיר שקל אחד, ברכות לרפואת האישה בזכות מעשי הבעל ועוד □ כמה רשימות כבר הוקדשו במסגרת מדור זה לימבצע תפילין, ועדיין יש מקום לפרטים חדשים שאינם מפורסמים דים

מאת הרב מרדכי-מנשה לאופר

מבצע תפילין החל בימים הסמוכים ל'מלחמת ששת הימים', אבל מאז לא נפסק.

דעתי ברורה אשר ההתעוררות והבקשה והדרישה על-דבר 'מבצע תפילין', שמדובר בהן זה שנתיים ויותר – בתוקפן עומדות גם עתה. ואדרבה, ביתר שאת וביתר עוז, כי המצב בהווה הוא שזקוקים כעת לא רק לזה אשר "כל עמי הארץ... יראו ממך" – יראה הבאה על-ידי מצוות תפילין – אלא גם – לתוכן ההלכה הידועה – כמו שכתב הרא"ש (הלכות קטנות – הלכות תפילין סט"ו) וז"ל: "... מפני קיום מצוות תפילין ותיקונן יתקיים באנשי המלחמה וטרוף זרוע אף קדקוד".

דברים אלו כתב הרבי במכתב-כללי-פרטי מוצאי שבת-קודש פרשת ואתחנן תשכ"ט (אגרות-קודש, כרך כו, עמ' קעב-ד). כמו כן דיבר על כך ברבים, בהתוועדות שבת-קודש פרשת מטות-מסעי (שיחות-קודש תשכ"ט, כרך ב, עמ' 337 ואילך) וכבר במוצאי שבת ביקש הרבי לפרסם זאת ברחבי תבל (הדים לכך במסמכים המצולמים).

תפילין מקופת הרבי

מכאן ואילך 'מבצע תפילין' נשאר מבצע קבוע עד ביאת גואל צדק.

בכל עיר ומושב

"ויהי-רצון שמהם יראו וגם יעשו ערי ומושבות ישראל בכל מקום שהם, ועל-אחת-

דברים אלו כתב הרבי במכתב-כללי-פרטי מוצאי שבת-קודש פרשת ואתחנן תשכ"ט (אגרות-קודש, כרך כו, עמ' קעב-ד). כמו כן דיבר על כך ברבים, בהתוועדות שבת-קודש פרשת מטות-מסעי (שיחות-קודש תשכ"ט, כרך ב, עמ' 337 ואילך) וכבר במוצאי שבת ביקש הרבי לפרסם זאת ברחבי תבל (הדים לכך במסמכים המצולמים).

מכאן ואילך 'מבצע תפילין' נשאר מבצע קבוע עד ביאת גואל צדק.

לצאת "אל מחוץ לחנה"

באותה התוועדות ביקש הרבי כי למחרת

ניצוצי רבי

ב"ה

Tel: HYacInth 3-9251
PResident 8-4270

TZEIREI AGUDAS CHABAD
LUBAVITCH YOUTH ORGANIZATION
Under the Auspices of
The Lubavitcher Rabbi שליט"א

לשכת המרכזית
Central Office
770 EASTERN PARKWAY • BROOKLYN 13, N. Y.

צעירי אגודת חב"ד
חזת נשיאות
כ"ק אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש

לשכת המרכזית
Central Office
770 EASTERN PARKWAY • BROOKLYN 13, N. Y.

ב"ה, מוצש"ק, כטוה מסעי, ה'תשכ"ט
ברוקלין, נ.י.

כבוד ידידנו הנכבד

שלום וברכה!

בהתעוררות שבת קדש זו (שנה מכריזים בנחם אב) אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א בין השאר:

...ההתעוררות והבקשה והררישה ע"ד המבצע תפליין" שדברתי בזה כמה פעמים זה שנהיים ימים ויותר - בתקפה עומדת גם עכשיו. ואוליבה ביתר שאת וביתר עז, כי המצב בהנה הוא שדוקקים כעת לא רק ל"וראו ממך" - יראה הבאה ע"י מצות תפליין (ברכות ו,א), אלא גם לתוכן ההלכה הידועה - כמ"ש הרא"ש (הל' קטנות - הל' תפליין סט"ו) וז"ל:

מפני קיום מצות תפליין ותיקונן יתקיים באנשי המלחמה וסרף זרוע אף קדודי.

ו מצוה וזכות לפרסם הלכה זו ביון כל אנשי המלחמה וקרוביהם וידידיהם וכל בני - שליט"א - בכל מקום שהם.

במה אצאצא צא עוסקים כבר - ובמרוץ - בפרסום הנ"ל, ובבקשה להודיענו מהתוצאות.

צעירי אגודת חב"ד המרכזית

"יום חשוב לעצמו"), כל אחד ייטול חלק ב'מבצע תפליין'. קודם לכן התבטא בנוגע לחשיבות היציאה וההשתתפות ב'מבצע תפליין' ואמר (שיחות-קודש תשל"ב, כרך ב, עמ' 91):

כאשר טובעים מיהודי לצאת "אל מחוץ למחנה" להשפיע על יהודי בנוגע להנחת תפליין עלול הוא, לכאורה, לטעון מדוע עליו לצאת "אל מחוץ למחנה"? את הזמן הזה יכול הוא לנצל לשבת וללמוד ולהתפלל בכוונות עמוקות!

על כך באה ההוראה מעבודתו של הכהן גדול

שבד בבד עם עבודתו בפנים, היה עליו לצאת "אל מחוץ למחנה", והיה לו זמן גם לעבודת החוץ כולל החלפת בגדיו וכו'.

לחדש ולרענן את ההכרזה והעשייה

ברשימתנו הקודמת בנושא (גיליון תקלה עמ' 9) הזכרנו את הנוהג בבית-מדרשו של הרבי להכריז על יציאה (בעיקר בימי ראשון) ל'מבצע תפליין'. בהודמנות מסויימת (שבת-קודש פרשת תרומה, ו' באדר תש"מ - שיחות-קודש תש"מ, כרך ב, עמ' 255-256)

ניצוצי רבי

Tel: HYacInth 3-9251
PResident 8-4270

TZEIREI AGUDAS CHABAD
LUBAVITCH YOUTH ORGANIZATION
Under the Auspices of
The Lubavitcher Rabbi שליט"א

לשכת המרכזית
Central Office
770 EASTERN PARKWAY • BROOKLYN 13, N. Y.

צעירי אגודת חב"ד
חזת נשיאות
כ"ק אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש

לשכת המרכזית
Central Office
770 EASTERN PARKWAY • BROOKLYN 13, N. Y.

ב"ה. כג חמוז ה'תשכ"ט
ברוקלין, נ.י.

כבוד הרה"ח וכו' עוסק בא"צ יו"ר הנהלת צאנז"ה באהקת"ו הרב ישראל שי' ליכוב

בודאי מסר לכם הרב אפרים שי' וואלף מה שהורה היום כ"ק אדמו"ר שליט"א לפרסם, והנני בזה להעתיק הלשון בדיוק.

בהל' קטנות להרא"ש - הלכות תפליין (סט"ו) מפני קיום מצות תפליין.

מפניתיין על הזרוע והקדודי ותיקונן יתקיים באנשי המלחמה וסרף זרוע אף קדודי.

ומצוה וזכות לפרסם הלכה זו ביון כל אנשי המלחמה וקרוביהם וידידיהם

וכל בני - שליט"א - בכל מקום שהם.

במה אצאצא צא עוסקים כבר - ובמרוץ - בפרסום הנ"ל, ובבקשה להודיענו מהתוצאות.

כבוד רב
הרב דוד ראסקין

העיר הרבי:

כאשר מכריזים על 'מבצע תפליין' - הרי ההכרזה נעשית כל פעם באותו נוסח וסגנון, ללא שימת-לב אם ניתוספה הדגשה חדשה כלשהי בהעניין:

הן מצד הזמן (המיוחד) או המקום אליו נוסעים (חדש), או שהולכים להניח עם יהודים שעד כה לא עסקו עמם - שאז אולי יש צורך בשלוחים אחרים וכו'. ושמה יש צורך באדם חדש בעל עצות חדשות, משום שפינים חדשות יש כאן, יוסיף הדבר חיות מחודשת במה שצריך לפעול כו'.

וכפי שרואים שהעוסקים בענייני רשות אינם שוקטים על השמרים; מחפשים כל אפשרות, ועורכים מהפכות ("הופכים את כל העולם") העיקר כדי שיהיה חידוש בהעבודתו.

על-אחת-כמה-זכמה כשהדבר נוגע לענייני

קדושה - יש להשתדל אפוא, שכל פעם תהיה חיות חדשה.

ולפעול: אין כאן טענות חסד-שלום נגד מישהו, או לעשות למישהו קשה על הלב, אלא להבהיר שקודם הכרזה על (השתתפות ב)מבצע תפליין, להתיישב קמעה ולהתבונן מעט אם יש מקום לחדש (במובן של 'חידוש' וריעיון) ההכרזה!

'תרופות' נותנים 'חולים'

סו הרב זאב-דוב סלונים, רב מרכז העיר ירושלים ('כפר חב"ד', גיליון 749 עמ' 24):

באחת ה'חידויות' להן זכיתי, סיפרתי לרבי שאנו נכנסים להניח תפליין ליהודים בבית המעצר ולפעמים אנו מניחים גם לכאלה שגופם אינו נקי וכו'. תגובת הרבי היתה כרוה זו: 'אתה יודע איזה ביקורת מופנית אליי